

Motion

1978/79: 189

av Eric Marcusson m. fl.

med anledning av propositionen 1978/79:71 om utbildning av sjöbefäl samt drift- och underhållsteknisk personal i högskolan

De båda SÖ-utredningarna UTSJÖ och DRIFT 73 ligger till grund för förslag till högskoleutbildning för sjöbefäl och drift- och underhållsteknisk personal. Båda utredningarna behandlar utbildning av personal för drift och underhåll av energitekniska anläggningar. UTSJÖ ger förslag till maskintekniker- och sjöingenjörsutbildning, således för ett både tekniskt och arbetsmarknadsmässigt mycket snävt avgränsat område. DRIFT 73 hade i uppgift att göra behovsanalyser och planera utbildning av driftpersonal inom områdena värme- och kraftvärmeanläggningar, reningsanläggningar för vatten och avlopp, fastighetsanläggningar, processindustriella anläggningar m. m.

DRIFT 73 spände således över ett betydligt större område än UTSJÖ. Endast i fråga om utbildning för drift och underhåll av kraftvärmeanläggningar överlappar de båda utredningarna delvis varandra. Energianläggningar på fartyg är dock starkt specialiserade. Om utbildningen inriktas enbart på sjöfartens behov tillfredsställs utbildningskraven endast till en del för flertalet landbaserade värme- och kraftvärmeanläggningar.

Kunskaper för energibesparande åtgärder liksom insatser på miljövårdsområdet kräver betydligt mer utökade utbildningsinsatser än de som nu föreslås i propositionen. I en tidigare proposition 1976/77:107, betonas t. ex. behovet av kvalificerade kunskaper bland yrkesverksamma i olika led av byggnadsprocessen för att de rätta energibesparande åtgärderna skall kunna genomföras. Behovet av utbildning i konstruktion, produktion, drift och underhåll av fastigheter med inriktning på energihushållning är således mycket stort.

Eftersom de båda utredningarna UTSJÖ och DRIFT 73 av tidsskäl sammankopplades kom sjöfartens behov att bli starkt överbetonat. Därför överlämnade SÖ till UHÄ ett förslag, om samordnad drift- och sjöpersonalutbildning i högskolan, i vilket den för energihushållningen så viktiga utbildningen i drift och underhåll av energitekniska anläggningar för fastigheter och processindustri och för rening av vatten och avlopp kom på undantag. I regeringens förslag sammankopplas dessbättre inte den sjötekniska utbildningen och övrig drift- och underhållsteknisk utbildning. Genom regeringens förslag att inrätta fyra allmänna linjer och tre påbyggnadslinjer ges möjligheter för en framtida utveckling av den drift- och underhållstekniska utbildningen mot nya tillämpningsområden.

Uppgifterna i propositionen om den nuvarande dimensioneringen och

lokaliseringen av drift- och underhållsteknisk utbildning är inte fullständiga. I Västerås finns 60 antagningsplatser på driftteknikerlinjen varav 30 används för vidareutbildning av gymnasieingenjörer. Rekryteringen till denna utbildning sker från fyraårig teknisk linje i gymnasieskolan, gren för maskinteknik, elkraftsteknik och kemiteknik. Utbildningen är unik för Västerås och mycket efterfrågad. Två tredjedelar av de sökande får ej plats.

Utbildningen är vad beträffar utbildningsnivån jämförbar med driftingenjörsutbildningen vid sjöbefälsskolorna vilket även bekräftas av avnämarna. Kraftindustrins utbildningsråd anger i sin information att utbildningen efter viss tids yrkesverksamhet leder fram till befattningar som t. ex. driftchef, produktionschef, avdelningsingenjör, underhållsingenjör, skiftingenjör och kontrollrumsingenjör.

Genom kombinationen av grundläggande ingenjörsteknisk utbildning i gymnasieskolan och energiteknisk påbyggnadsutbildning i högskolan vinnas många fördelar för de studerande, inte minst arbetsmarknadsmässiga. Den maskintekniskt grundutbildade kan arbeta som konstruktör av energitek-niska anläggningar, kemiteknikern bidra till energibesparande åtgärder i processindustrin, elkraftsteknikern sysselsättas som serviceingenjör i kommunal energiproduktion och distribution osv. De som hittills genomgått utbildning med rekrytering från fyraårig teknisk gymnasielinje har varit efterfrågade på arbetsmarknaden och fått arbetsuppgifter i linje med utbildningen. Erfarenheterna från Västerås visar att den drift- och underhållstek-niska utbildningen inte får ges ett för snävt innehåll och inte ett alltför begränsat rekryteringsunderlag.

SÖ:s och UHÄ:s förslag leder till en mycket stel studieorganisation, avgränsad från övrig teknisk utbildning. Det utgår från ett begränsat rekryteringsunderlag och vänder sig till en mycket snäv arbetsmarknad med tyngdpunkten på maskintekniskt arbete på fartyg. Det är önskvärt att tekniker med likartad utbildning och på samma nivå skall få tillträde till all utbildning inom sitt fackområde. Således bör elever från gymnasieskolans linje för styr- och reglarmekaniker utan större kompletteringar kunna utbildas till drifttekniker. Gymnasieingenjörer bör rimligtvis genom en förkortad studiegång kunna utbildas för driftingenjörskompetens. Den pågående drifttekniska utbildningen av gymnasieingenjörer i Västerås bör fortsätta även efter 1980/81, varvid nuvarande utbildning för energitekniska anläggningar bör kompletteras med utbildning i eldriftssystem på ingenjörsnivå. Högskolan i Eskilstuna/Västerås har etablerat kontakt med KTH för planeringsstöd för lokala linjer och enstaka kurser inom det tekniska området. Inget hindrar att detta utsträcks även till den drift- och underhållstekniska utbildningen. Mot denna bakgrund bör UHÄ få i uppdrag att utvärdera utbildningen i Västerås och eventuellt planera för en vidgad verksamhet.

I propositionen förutses omfattande investeringar i utrustning för den drift- och underhållstekniska utbildningen. Hänsyn måste således tas till investe-

ringsbehoven när förslag läggs beträffande utbildningens lokalisering. I Västerås finns utmärkta möjligheter att, utan de stora investeringskostnader som nämns i propositionen, bedriva drift- och underhållsteknisk utbildning i både gymnasieskola och högskola. Den energitekniska utbildningen på orten disponerar en kraftvärmeanläggning med mätteknisk utrustning för 3 MW el och 10 MW värme ansluten till stabila el- och värmenät. Ingen annan utbildningsort har tillgång till en jämförbar fullskaleanläggning vid vilken försöksverksamhet och laborativt arbete kan bedrivas. På den del av utbildningen som rekryterar från fyraårig teknisk gymnasielinje utförs dessutom ett stort antal laborationer på kommunens kraftvärmeverk. I Västerås har Vattenfall ett toppkraftverk som också under vissa förhållanden bör kunna användas för utbildning.

Även ortens industrier är inriktade på tillverkning av energitekniska anläggningar och elektriska system för industriella ändamål. På ingen annan ort i landet finns så gynnsamma villkor för utbildning av drift- och underhållstekniker med inriktning på värme- och kraftvärmeanläggningar och eldriftssystem som i Västerås.

Skolstyrelsen i Västerås har fr. o. m. läsåret 1978/79 startat den nya gymnasielinjen för drift- och underhållsteknik, gren för energiteknik, och förbereder specialiseringar i värme- och kraftvärmeteknik, fastighetsteknik och vatten- och avloppsteknik. Högskolan planerar för drifttekniker och driftingenjörsutbildning inom motsvarande ämnesområden samt undersöker möjligheterna att starta en YTH-linje för VVS- och elkraftsteknik med inriktning på installationsteknik och industriellt montage. Samordnat utgör dessa utbildningar underlag för en effektiv resursanvändning både personellt och materiellt.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen i anslutning till behandlingen av propositionen 1978/79:71 begär att regeringen uppdrar åt UHÄ

1. att utvärdera nuvarande drifttekniska utbildning för gymnasieingenjörer,
2. att utreda möjligheterna att till Västerås lokalisera fullständig drift- och underhållsteknisk utbildning, kompletterad med en YTH-linje för VVS- och elkraftsteknik.

Stockholm den 15 december 1978

ERIC MARCUSSON (s)

BENGT GUSTAVSSON (s)

THURE JADESTIG (s)

KARL-GUSTAV MATHSSON (s)

ROLAND SUNDGREN (s)

OLLE GÖRANSSON (s)

